

Saksbehandler: Jorid Veia Isdahl

Kommunedirektør: Sigurd Eikje

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Råd for personer med funksjonsnedsettelse	
	Ungdomsrådet	
	Levekårsutvalget	
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Skolebruksplan 2026 - 2038

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret tar skolebruksplanen til orientering.

2. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser av **strukturvalg 2**:

2.1 Strukturvalg 2A: Grinde, Straumen og Førland samlokaliseres til én ny barneskole i området Grinde/Aksdal. Planlagt realisering innen 10 år.

2.1.1 Plassering av ny barneskole skal sees i sammenheng med andre kommunale bygg, for eksempel rådhus.

2.2 Strukturvalg 2B: Frakkagjerd og Førre barneskoler samlokaliseres når bygningsmassen ved Førre skole har nådd sin levetid, anslått om 15 - 20 år.

3. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser av å gjennomføre **strukturvalg 1** som en overgangsløsning med virkning fra skoleåret 2027/28.

3.1 Strukturvalg 1A: Straumen skule samlokaliseres med Grinde skule.

3.2 Strukturvalg 1B: Førland skule samlokalisering med Tysværvåg barne- og ungdomsskule.

4. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser av å samlokalisere ungdomsskolen ved Tysværvåg barne- og ungdomsskole med Frakkagjerd ungdomsskole.

5. Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide en egen sak med plan for lokalisering av ungdomsklubb.

6. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede behov og mulighet for etablering av en felles ressursavdeling for barneskolene.

Saksutredning

Sammendrag

Tysværskolen skal være et sted som skaper inkluderende fellesskap som fremmer mestring, læring, trivsel og god helse. Et godt læringsmiljø forutsetter også funksjonelle skolebygg og gode læringsarenaer som er tilpasset dagens og framtidens behov.

Formålet med skolebruksplanen er å gi et helhetlig grunnlag for planlegging av hensiktsmessige og fremtidsrettede skoleanlegg i Tysvær. Planen skal bidra til gode og likeverdige læringsmiljø for elever og sikre effektiv ressursbruk. Den skal samtidig legge til rette for skoler som attraktive arbeidsplasser med gode fysiske rammer, samarbeidssoner og muligheter for profesjonsutvikling. Skolebruksplanen skal bidra til å:

- sikre at Tysvær kommune har gode, funksjonelle bygg som er tilpasset elevtallet og behov
- skape gode og likeverdige læringsmiljø for elevene i hele kommunen
- sikre best mulig bruk av de økonomiske og pedagogiske ressursene
- se skoleanlegg og skolestruktur i et langsiktig perspektiv
- styrke skolene som attraktive arbeidsplasser

Skolebruksplanen er forankret i kommuneplanens samfunnsdel (*Vi er sammen om utviklingen av Tysvær kommune*), der skoletilbudet omtales som sentralt for både kvaliteten på utdanningen til elevene og et attraktivt lokalsamfunn. Endring av skolestrukturen kan dermed oppleves som krevende, fordi skolen ofte har en viktig plass i lokalsamfunnet. Derfor er skolestruktur kanskje en av de vanskeligste sakene å håndtere for en kommune.

Behovet for en ny skolebruksplan har flere årsaker. De siste årene har kommunen erfart synkende elevtall, slik både andre kommuner og landet som helhet har opplevd. Samtidig er det økende rekrutteringsproblemer i skolen og behovet for fagsammensetning i et lærerkollegium er endret, i samsvar med endringer i lærerutdanningen. Samfunnet stiller også økte forventninger til skolen som viktig aktør for å bekjempe sosial ulikhet og psykisk uhelse blant barn og unge. Dette forutsetter sterke fagmiljø, fleksible læringsarenaer og tett samarbeid mellom skolene og andre oppveksttjenester. Oppvekstreformen understreker betydningen av tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid, og skolen har en nøkkelrolle i dette arbeidet.

Bakgrunn for saken

Kommunestyret vedtok 18.06.24 (sak 038/24 *Planstrategi for Tysvær kommune 2024 - 2027*) å igangsette arbeidet med å revidere skolebruksplanen med mål om ny politisk behandling i kommunestyret tidlig i 2026.

Saks- og faktaopplysninger

Kommunen har de siste årene gjort betydelige investeringer i tilbudet til barn og unge, herunder ny ungdomsskole, satsing på sosiallærer og miljøtiltak i skolen. Disse investeringene understreker kommunens satsing på oppvekstområdet. Samtidig står kommunen overfor endrede rammebetingelser, blant annet knyttet til demografi, økonomi og rekruttering av fagkompetanse. Dette gjør det nødvendig å vurdere skolestrukturen i et helhetlig perspektiv for å sikre et godt og likeverdig skoletilbud også framover.

Skolebruksplanen er inndelt i tre deler:

Del 1 er et kunnskapsgrunnlag som forklarer hvorfor det er behov for å vurdere skolestrukturen i Tysvær kommune. Den gir innsikt og kunnskap om utfordringsbildet som preger skolesektoren i Tysvær.

Del 2 gir en beskrivelse av hver skole med detaljer som barnetall, prognose for barnetallsutvikling, budsjett, pedagogisk utforming av skolebyggene og fremtidig vedlikeholdsbehov.

Del 3 beskriver ulike muligheter for fremtidig skolestruktur, og tar for seg hver enkelt skolekrets. Og forklarer hvilke kriterier som er brukt for å vurdere mulige strukturendringer.

De tre delene blir kort omtalt i saksframlegget.

Kunnskapsgrunnlag

Del 1 av skolebruksplanen har som formål å gi et svar på hvorfor det er behov for å vurdere alternative løsninger på dagens skolestruktur og hvordan fremtidens utfordringer i skolesektoren kan løses.

Kunnskapsgrunnlaget bygger på bred medvirkning fra innbyggere, ansatte, foreldre og elever, og har som mål å sikre likeverdige læringsmiljøer, best mulig ressursbruk og en organisering som møter samfunnets og skolesektorens behov.

Bakgrunnen for arbeidet er synkende barnetall, endringer i befolkningssammensetning, økende rekrutteringsproblemer og behov for sammensatt fagkompetanse. Samtidig stiller samfunnet økte forventninger til skolen, som viktig aktør inn i arbeidet med å bekjempe sosial ulikhet og psykisk uhelse blant barn og unge.

Forskning viser at skolestørrelse alene har liten betydning for elevenes læring og trivsel, men at lærerens kompetanse og relasjoner til elevene er avgjørende. Læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring og utvikling, og det må satses på høy faglig kompetanse og profesjonelle læringsfellesskap. Små skoler gir gjerne trygghet og nærhet, men har utfordringer med faglig bredde og rekruttering. Større enheter gir fagmiljø som bedre kan stå i utfordringer knyttet til lav bemanning, det gir fleksibilitet i organiseringen og er mindre sårbare for endringer.

Skolene i Tysvær har utfordringer når det kommer til rekruttering av kvalifiserte lærere og lærere med den kompetansen skolene har behov for. Selv om det har vært bra med søkere på stillinger de seneste årene, er det likevel vanskelig å rekruttere spesifikk kompetanse. Etter dagens utdanningssystem har mange nyutdannede lærere smal fagkrets. Det kan være utfordrende for skolene å få brukt faglærere fullt ut i fag de har formell kompetanse i, og at lærere da må undervise i fag de ikke har i fagkretsen sin. Det kan også føre til at skolen kan mangle kompetanse i enkelte fag.

Kapasitetsvurderinger ved skolene

Del 2 av skolebruksplanen gir innsikt i tema som elevtallsutvikling og prognoser for elevtallsutvikling frem mot 2038, ressurstildelingsmodell, samt en beskrivelse av hver enkelt skole med elevtall og vedlikeholdsbehov.

Tysvær kommune har åtte grunnskoler; fem barneskoler, to kombinerte skoler og én ungdomsskole, med til sammen 1567 elever skoleåret 25/26. Skolene varierer i størrelse og standard, og flere har store behov for oppgradering og har mangler når det gjelder universell utforming.

Ressurstildelingen styres av elevtall og lærertetthetsnorm. Kostnadsnivået påvirkes av skolestørrelse, og små skoler har gjennomgående høyere kostnad per elev og er mer sårbare for endring i elevtall og bemanning.

Samlet viser gjennomgangen at det er store forskjeller i byggkvalitet og funksjonalitet mellom skolene. De fleste lever ikke opp til kravene til universell utforming, og det er behov for omfattende oppgradering av ventilasjon, brannsikkerhet og elektriske anlegg. Kostnadsramme for vedlikehold og investeringer er betydelige, og valg av framtidig skolestruktur vil ha stor betydning for både økonomi og kvaliteten på læringsmiljøet.

En skolestruktur for fremtiden

Del 3 av skolebruksplanen beskriver noen alternativer for framtidig skolestruktur (strukturvalg). Byggenes tilstand, elevtallsprognoser, tilgang på fagkompetanse og økonomiske forutsetninger er grunnlag for utredningen.

Felles for alle strukturvalgene er forslag om at modulene på Frakkagjerd barneskole avvikles, og erstattes med utvidelse av skolebygget som gir plass til alle klasser samt nødvendige spesialrom som dagens skole mangler. I strukturvalg 2 og 3 er denne utvidelsen medtatt som en del av strukturalternativet.

Følgende strukturvalg er vurdert:

Strukturvalg 0: Ingen endring i skolestrukturen.

Strukturvalg 1A: Straumen skule blir samlokalisert med Grinde skule.

Strukturvalg 1B: Førland skule blir samlokalisert med Tysværvåg barne- og ungdomsskule.

Strukturvalg 2A: Grinde, Straumen og Førland skoler blir samlokalisert i én ny barneskole i området Aksdal/Grinde.

Strukturvalg 2B: Frakkagjerd og Førre barneskoler blir samlokalisert når Førre skole sin bygningsmasse har nådd sin levetid. Estimert om 15 - 20 år.

Strukturvalg 3: Førre, Grinde, Førland og Straumen skoler samlokaliseres med Frakkagjerd barneskole. Dette gir en mulighet for å samle 1. - 4. trinn i skolebygget til dagens Frakkagjerd barneskole. I tillegg settes det opp et nytt skolebygg for 5. - 7. trinn på tomten til gamle Frakkagjerd ungdomsskole.

Strukturvalg 4A: Én felles ungdomsskole der elevene fra Nedstrand og Tysværvåg overføres til Frakkagjerd ungdomsskole. Dette strukturvalget medfører at både Nedstrand og Tysværvåg blir rene barneskoler.

Strukturvalg 4B: Ungdomsskoleelever fra Tysværvåg overføres til Frakkagjerd ungdomsskole.

Gamle Frakkagjerd ungdomsskole (FUS): Kommunedirektøren gjennomførte høsten 2024 et mulighetsstudium som vurderte gjenbruk av gamle FUS. I mulighetsstudiet ble det vurdert muligheten for å gjenbruke ulike deler av bygget. Basert på dette mulighetsstudiet og byggets beskaffenhet har kommunedirektøren anbefalt at hele bygget rives. Vedtak om eventuell rivning av bygget vil bli foreslått i politisk sak om eventuell endring i skolestrukturen.

Det er også gjennomført et mulighetsstudium på plassering av fritidsklubben Avanti på tomten hvor gamle FUS er plassert. Tomten vurderes å være en god plassering for fritidsklubben med mulighet for sambruk av nye FUS på ettermiddagstid. Det vil også være mulighet for sambruk av fritidsklubben med andre tjenester på dagtid når fritidsklubben ikke er i bruk. Det er vurdert mulighet for en felles ressursavdeling for barneskolene. Det vil si for elever som har særlig behov for tilrettelegging av undervisning, der helse- og omsorgstjenester er en del av skoletilbudet. For å sikre effektivt arealbruk kan det vurderes at fritidsklubben bygges sammen med en ressursavdeling, med nærhet og

tilknytning til ungdomsskolen. En ressursavdeling kan også lokaliseres på en av barneskolene. Dette vil være en del av videre utredning av strukturalternativet som blir vedtatt.

Innkomne merknader/uttale fra parter

For å sikre bred forankring i lokalsamfunnet har arbeidet med skolebruksplanen inkludert innspill fra kommunens innbyggere, folkevalgte, ansatte i kommunen samt lag og foreninger. I prosessen er det blitt invitert til dialogmøter med ansatte i alle skolene, foreldre og lag og foreninger i skolekretsene. Det har også vært arrangert temamøter med folkevalgte, dialogmøter med ungdomsrådet og en samling med alle elevrådene i kommunen. Det har i tillegg blitt gjennomført en digital undersøkelse blant alle foreldre. Dette arbeidet er fremstilt i egen rapport som ligger vedlagt skolebruksplanen.

FNs bærekraftsmål

God utdanning

Bærekraftige byer og samfunn

Beredskap

Ikke vurdert

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at endringer i skolestrukturen er nødvendig for å sikre et godt og likeverdig skoletilbud over tid, innenfor kommunens økonomiske rammer.

Moderne og funksjonelle skolebygg er viktige for kvalitet i opplæringen, men investeringer i nye skolebygg må vurderes i sammenheng med kommunens samlede økonomiske situasjon og gjeldsbelastning. Med dagens lånegjeldsgrad i overkant av 80 prosent, pågående store investeringer i kommunen, vurderes det som nødvendig å se strukturvalgene i et langsiktig perspektiv, der større investeringer fases inn over tid.

Strukturvalg 2 fremstår som et både framtidsrettet og driftsøkonomisk alternativ på lang sikt. I dette strukturvalget samlokaliseres Straumen, Førland og Grinde i et nytt skolebygg i Grinde/Aksdal (2A). Førre samlokaliseres med Frakkagjerd barneskole (2B). Skolene i Nedstrand og Tysværvåg videreføres som i dag, eller som rene barneskoler dersom strukturvalg 4 kombineres med strukturvalg 2. Barnets beste er vurdert og det er vektlagt at en fremtidig skolestruktur tilrettelegger for likeverdig opplæringstilbud for alle elever i kommunen.

2A: Elevtallsprognosen peker på at Straumen skule vil få redusert elevtallet betydelig i løpet av kort tid, til under 60 elever. Slik prognosen viser så er det ikke forventet at elevtallet øker i løpet av planperioden. Selv om det pågår positivt arbeid for å tiltrekke barnefamilier til Skjoldastraumen, vurderes dette ikke å endre hovedbildet i utviklingen. Et så lavt elevtall medfører utfordringer med fagkompetanse for undervisning i alle fag, på alle årstrinn. Rekrutteringsproblemer forsterkes med en liten lærerstab, da erfaring viser at de fleste søkere på lærerstillingen ønsker seg til et større fagmiljø enn Straumen kan gi. Kommunens regnskap viser at kostnad per elev er høyest på de minste skolene. Elevtallsprognosen viser ikke samme tendens ved Førland skule, her har det vært en vekst i barnetallet. Det ser ut for at det vil komme en liten elevtallsnedgang frem mot 2030, før elevtallet videre forventes å øke opp mot 90-tallet nærmere 2040. Førland vil ha tilsvarende faglige utfordringer som Straumen, men i noe mindre grad. Skolen har forholdsvis høye kostnader per elev og liten administrasjon.

I strukturvalg 2A samlokaliseres Straumen, Førland og Grinde i nytt skolebygg. Samlet sett gir dette strukturvalget et mer moderne og robust skoletilbud, med et sterkt profesjonsfaglig fellesskap, flere

miljøfaglig ansatte og med god tilgang på støttetjenester fra PPT (Pedagogisk Psykologisk Tjeneste) og skolehelsetjenesten. Det fysiske læringsmiljøet for elevene vil i en ny skole være funksjonelle og fremtidsrettede læringsareal og tilrettelagt for et trygt og godt skolemiljø. En ny skole vil bli bygget i samsvar med rom- og funksjonsprogram for Tysværskolen, og vil styrke skolens attraktivitet som arbeidsplass og læringsmiljø.

Samtidig innebærer alternativet også noen ulemper, blant annet lengre skolevei for mange barn, økte kostnader til skoleskyss og tap av nærskoler i flere lokalsamfunn. Dette alternativet vil kunne oppleves svært ulikt blant berørte parter, avhengig av bosted og hvilke hensyn som vektlegges mest. Hvordan en eventuell overgang planlegges og gjennomføres vil være avgjørende for hvordan elever, foreldre og lokalmiljø vil oppleve løsningen. Plan for en eventuell gjennomføring må utredes nærmere.

2B: Førre skole har god klasseromskapasitet og elevtallsprognose tilsier at skolen de neste årene vil ha et elevtall på mellom 240 og 260 elever. Skolen vil kunne driftes økonomisk effektivt og lærerstaben vil fortsatt ha en størrelse der det både kan være variert fagkompetanse og robuste fagmiljø. Samtidig vurderes skolebygget å ha et utfordrende fysisk læringsmiljø, og full rehabilitering eller nybygg er anbefalt på sikt. Samtidig har bygget en restkapasitet på minst 15 til 20 år som gjør at kommunen kan utsette investeringsbehov tilsvarende. Med bakgrunn i økonomiske vurderinger, forventet elevtallsutvikling og hensyn knyttet til det pedagogiske tilbudet for elevene, vurderer kommunedirektøren at det er mer hensiktsmessig å samlokalisere Førre og Frakkagjerd barneskole på Frakkagjerd, fremfor å investere i et nytt bygg i Førre. Derfor innebærer strukturvalg 2B en slik samlokalisering når skolebygget i Førre har tjent sin levetid.

Strukturvalg 1, der Straumen skule samlokaliseres med Grinde skule (1A) og Førland skule samlokaliseres med Tysværvåg barne- og ungdomsskule (1B), medfører en innsparing i skoledrift på rundt 8 mill. kroner årlig. Dette strukturvalget kan gjennomføres uten behov for utvidelse av skoler eller endring i bygg. Dette er det mest kostnadseffektive strukturvalget på kort sikt og uten investeringsbehov.

Samlet sett gir strukturvalgene 1A og 1B et mer robust profesjonsfaglig fellesskap på skolene. Det vil styrke tilgangen på miljøfaglig ansatte på skolen og støttetjenester fra PPT og skolehelsetjenesten blir mer tilgjengelig. Ved både Grinde skule og Tysværvåg barne- og ungdomsskule vil elevtallet i 1. - 7. trinn øke. Også i dette strukturvalget er det vurdert at et likeverdig opplæringstilbud for alle barn blant annet innebærer et undervisningspersonale som samlet sett har fagkompetanse til å undervise alle fag på alle årstrinn. Ved Grinde skule vil utfordringene knyttet til spesialrom, grupperom, møterom og samarbeidsareal bestå. Samtidig innebærer alternativet lengre skolevei for mange barn og økte utgifter til skoleskyss.

I medvirkningsprosessen har foreldrerepresentantene ved Førland gitt uttrykk for at det er en ulempe at elevene overføres til en skole som ligger lengre borte fra sentrum av kommunen enn dagens skole. Foreldrerepresentantene ved både Straumen skule og Førland skule har uttalt at overføring til andre eksisterende skoler oppleves som en ulempe når alternativet ikke innebærer vesentlig bedre bygningsmessige løsninger enn i dag.

Midlertidig videreføring

Det er også vurdert å videreføre dagens skolestruktur frem til en eventuell etablering av et nytt skolebygg for de tre skolene Straumen, Førland og Grinde. Kommunedirektøren vil i så fall anbefale å se på mulighetene for at skolene Straumen og Førland slås administrativt sammen med Grinde og beholder dagens skoler som egne avdelinger. Dette vil gi større fleksibilitet i disponering av undervisningspersonale og mindre sårbarhet ved fravær. Det kan ikke påregnes økonomisk

driftsmessig reduksjon ved en slik midlertidig ordning. En slik administrativ organisering vil være spesielt fordelaktig for Straumen som ser ut til å ha under 60 elever om kort tid.

Videre behandling

Kommunestyret skal gjøre vedtak om hvilken skolestruktur kommunedirektøren skal utrede nærmere, hvilke strukturvalg som skal utredes. Deretter legges utredningen ut på høring. Høringsuttalelser blir tatt med i saken som legges frem for kommunestyret i juni, for endelig vedtak.

Kommunedirektøren sin konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler kommunestyret at det skal utredes nærmere en fremtidig skolestruktur som setter kommunen i stand til å møte fremtidens utfordringer både med tanke på endring i befolkningssammensetning, rekrutteringsutfordringer og endring i kommuneøkonomien.

Kommunen må forvente økende utgifter knyttet til aldrende befolkning, samtidig som elevtallet er i en nedadgående trend frem mot 2034, med en liten oppgang på slutten av planperioden. Dette tilsier at driftsutgiftene må tilpasses utgiftsbehovet samtidig som kvaliteten i tjenesten opprettholdes.

Kommunedirektøren vurderer både tidspunkt og handlingsrom til å gjennomføre planlagte og nødvendige strukturendringer som god. Og anbefaler å utrede muligheter og konsekvenser av strukturvalg 2 som framtidig skolestruktur når det gjelder barneskoler. En nærmere utredning av strukturvalg 2A innebærer også vurdering av tomtealternativ, jamfør tidligere utredning vedlagt skolebruksplanen. Tomtealternativ vil være en del av en høringsprosess.

Kommunedirektøren anbefaler også å utrede muligheter for en felles ressursavdeling for kommunens barneskoler som en del av strukturvalg 2 eller som en del av andre strukturvalg som skal utredes nærmere.

Videre anbefaler kommunedirektøren å samlokalisere ungdomsskolen ved Tysværåvåg barne- og ungdomsskule med Frakkagjerd ungdomsskole, jamfør strukturvalg 4B.

Denne anbefalte fremtidige skolestrukturen medfører investering i et nytt skolebygg området Aksdal/Grinde og på lengre sikt en utvidelse av Frakkagjerd barneskole for å få plass til elevene fra Førre. Kommunedirektøren anbefaler at kommunen planlegger for investering i en ny barneskole med et langsiktig perspektiv, ca. 10 år frem i tid. Det forutsetter at kommunen kan redusere lånegjeldsgraden i mellomtiden for å styrke fremtidig handlingsrom.

For å gi best mulig økonomisk handlingsrom anbefaler kommunedirektøren at kommunestyret vedtar strukturvalg 1 med virkning fra skoleåret 2027/28, for på denne måten legge til rette for en mer økonomisk effektiv skoledrift i en overgangsperiode frem mot investering i en ny skole.

Felles for alle strukturvalgene er forslag om at modulene på Frakkagjerd barneskole avvikles, og erstattes med utvidelse av skolebygget som gir plass til alle klasser, samt nødvendige spesialrom som dagens skole mangler. Derfor ligger dette implisitt i kommunedirektørens anbefaling om en nærmere utredning av strukturvalg 2A og 2B og i anbefaling om en nærmere utredning av strukturvalg 1A og 1B. Dette betyr at kommunedirektøren mener det er behov for å avvikle klasseromsmodulene ved Frakkagjerd barneskole uavhengig av hvilken skolestruktur kommunestyret vedtar.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

FNs barnekonvensjon

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa

Lov om planlegging og byggesaksbehandling

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern
Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger

Vedlegg/linker:

Skolebruksplan: <https://pub.framsikt.net/plan/tysver/plan-1c1651b6-e1a7-4392-b05f-9568c33710a0-93026/#/>

Følgende dokumenter ligger som vedlegg i kap. 8 i skolebruksplanen:

Tilstandsrapport T01 - Førland skule
Tilstandsrapport T02 - Frakkagjerd ungdomsskole
Tilstandsrapport T03 - Grinde skule
Tilstandsrapport T04 - Frakkagjerd barneskole
Tilstandsrapport T05 - Straumen skule
Tilstandsrapport T06 - Nedstrand barne- og ungdomsskule
Tilstandsrapport T07 - Tysværvåg barne- og ungdomsskule
Kostnadsoversikt vedlikeholdstiltak alle skoler prisjustert SSB 2025
Delrapport Næringsmiljø og lokalsamfunn 26.10.20
Medvirkningsrapport